

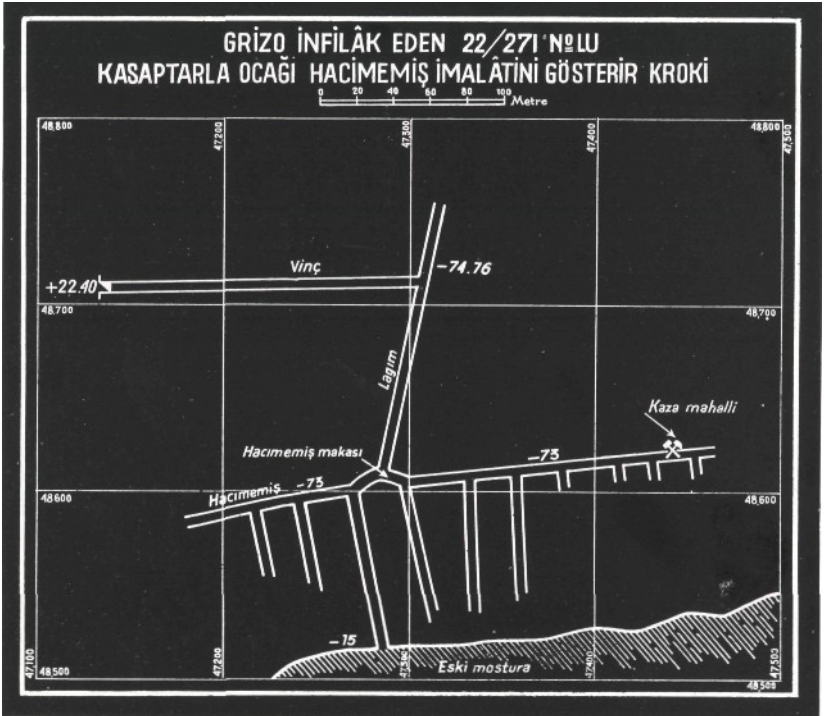
Dünya maden haberleri

TÜRKİYE :

Taşköprü havzasında müessif kaza

Zonguldak taşkömürü havzasında Kasaplarla mevkiinde 22/217 numaralı ocakta vaki müessif

kaza neticesinde yirmi üç vatandaşımız vefat etmiştir. Bu kahraman ve asil-Ölüler önünde hürmetle eğilir, 'kederli ailelerine ve yakınlarına, meslektaşlarına başsağlığı dileriz:

Kazanın tafsilâtı:

Kaza 22/217 numaralı ocağın mevkiinde - 73 kotunda Hacı Memiş damarında (Çul de sac) halinde ilerliyen kılavuzda taban ayrılması için atılan bir piç lâğammın grisoyu infilâk ettirmesi neticesi vuku bulmuştur.

Grizo infilâkının tamam olmasından (ihtirak nakıs) yüksek miktarda Co gazı bütün (Çul de sac) ı istilâ etmiştir. Vaziyete göre hakikî Çul de sac şudur: — 73.e inen vinç dibinden Hacı Memiş damarına kadar 105 metre ve lâğamm damarı kesmesinden itibaren Hacı Memiş şark tarafı 100 ve garp tarafı ise 160 - 170 metre kadar sürülmüş ve sağ tarafta üç ve sol tarafta dahi 7 baş yukarı kaldırılmıştır. Hava cereyanı normal bir şekilde temin edilmeden bu ihzari ameliyat tevsiyen yapılmış ve hava lâğamm Hacı Memiş damarını kestiği noktadan sağ ve sol tarafa bir pusluk hava borularile temin edilmeğe çalışılmış ve baş yukarılara da fisketeler konulmuştur. Ocağın 100 beygirlik kompresörünün ancak yarısı bu Hacı Memiş damarına gidebileceğine göre bu borularla bacalara verilen hava miktarı kaza esnasında sağda 6 ve solda 51 cem'an 57 kişinin (çavuş, başçavuş, kâtip haric) ihtiyacına kâfi değildir.

İnfilâktan sonra kaza mahallinden Hacı Memiş makasından 1 metreye kadar Co tesbit edilmiş ve bilhassa bu makastan itibaren 40 m. den sonrası kılavuz alanına kadar binde ondan fazla idi ki, (detecteur) aleti de ancak binde onu göstermektedir.

İntişar eden Co gazının fazlalığı sununla da anlaşılmıştır ki, tahlis ameliyatı sürdüğü 5 gün zarfında vantüp ve vantilatörlerle ilerlendiği halde dördüncü gün ileri kısımlarda Co hâlâ binde ondan fazla idi.

Kazazedelerin pek cüz'î miktarı yanık ve göçüklerden mütevellit yara gösterir olmakla beraber hepsi Co tesirile zehirlenmişlerdir. Ve tahminime göre infilâkı müteakip hâsıl olan Co şiddetile ölüm 10 dakika zarfında vukua gelmiştir. Kaza 27/2/1939 sabahı 3 - 3,5 raddelerinde

vuku bulmuş ve 23 kişinin ölümü ile neticelenmiştir. Kaza vukuundan ancak bir saat sonra kaza haber verilmiş ve derhal havzada son zamanlarda teşkil edilen gazlerden korunma ve kurtarma (tahlisiye) aletleriyle mücehhez ekiplerle kurs görmüş maden çavuş mektebi ekipleri tahlisiyeye başlamışlardır.

Bu ekipler zehirli gazler içerisinde (Draeger) sistem aletlerle fevkalâde muvaffakiyetle çalışmışlardır. Lâğım deliği 20 Cm. kadar açılmış ve yarım kartuş konulmuş ise de sıkılması (Bourrage) iyi yapılmadığından lâğım geri tepmiştir.

ARSIULUSAL :

Beynelmîlel kömür ihracat karteli

1934 senesindenberi müteaddit defalar müzakere edilerek bir neticeye varamıyan kömür ihracat anlaşması yolunda 1938 nihayetinde büyük bir adım ileri atılmıştır. İngiltere ile Almanyanın alâkadar resmî mehafilleri bu meselede temas noktaları bularak beynelmîlel bir kömür karteline ihtiyacın mevcut olduğunda mutabık kalmış ve bu teşkilâta ait bazı meseleleri halletmişlerdir. Bunlar cümlesinden en zor mesele hisselerin taksimatıdır.

Beynelmîlel kömür kartelinin ihracat hissesi taksimatı meselesinde İngiltereye % 52, Almanyaya % 30 ve sair memleketlerde % 18 olarak tahmin edilmiştir. Bunker (ihrakiye) olarak satılmış kömürler bu ihracat hissesine dahil olup olmayacağı daha tesbit edilmemiştir. İngiltere bunker kömürünün harice satış gibi bakılmasına ehemmiyet vermektedir, çünkü İngiltere 1929 da 16,7 milyon ton, 1932 de 14,4 milyon ton, 1936 da 12,1 ve 1937 de 11,9 milyon ton ihrakiye olarak kömür ihraç etmiştir. Bunker kömürü dahil olmak üzere beynelmîlel kömür anlaşmasında iştirak edecek altı müstahsilin kömür ihracat yüzde hisseleri 1929 - 37 için berveçhi atidir:

Memleketler	1929	1932	1935	1936	1937
İngiltere	58,9	58,3	54,1	50,5	47,3
Almanya	20,4	20,0	27,8	30,7	34,5
Polonya	10,5	11,0	9,2	9,0	9,8
Hollanda	5,1	5,3	3,3	3,7	3,9
Belçika	2,9	3,8	4,5	5,0	3,9
Fransa	2,2	1,6	1,1	1,1	0,6

Bu cetvele bakılırsa İngilterenin kömür haricî ticaretindeki hissesi gittikçe azaldığını ve Almanyanın hissesi ise 1932 den itibaren sistematik şekilde arttığını görürüz. Binaenaleyh hisse tesbitinde beş senelik ihracat vasatisinin alınması faydalı bulunmuştur.

Beynelmîlel Bunker kömürü teşkilatı

Gemilerin ihrakiyesi için kömür tedariki için de çalışan mühim şirketler Londrada kâin ve "International Federation of Burikering Depot Proprietors" namında beynelmîlel bunker teşkilâtı tesis etmişlerdir. Bu anlaşmadan asıl maksat rekabeti bertaraf etmek ve gemilere ihrakiye kömür satan firmaların entereslerini müdafaa etmektedir.

Seyrisefer teşkilâtı ile bunker kömür tüccarları arasında daha sıkı bir temas maksadile Paris'te yapılan toplantıda Alman, Fransız ve İngiliz firmalarının mümessilleri hazır bulunmuştur. Sonradan bu teşkilâta Hindistan, Cenubi Afrika ittihadı, Türkiye, İspanya, Mısır, Burma ve Portekiz ihrakiye firmaları da dahil olmuştur. Beynelmîlel bunker kömürü ittihadına reis olarak Londradaki William Cory ve şürekâsı firmasının müdürü F. J. Laethers intihap edilmiştir. Reis muavinliği bir Fransız ve bir Alman firması tarafından temsil edilmektedir.

Beynelmîlel kalay karteli

Beynelmîlel kalay karteline mensup olan memleketler tarafından 1938 senesi zarfında

119.084 ton kalay istihsal edilmiştir. Binaenaleyh 1937 senesine nazaran 1885 ton fazla bir ihracat kayde şayandır. Bilhassa Bolivya ihracatı büyük bir tezayüt göstermektedir. Kalay karteli azalmanın 1938 umum ihracatı, 1937 ye nazaran artış veya azalış miktarı berveçhi atidir: (long ton itibarile).

Memleketler	ihracat	1937 ye nazaran tahavvül
Belçika Kongosu	7.333	+ 567
Bolivya	25.371	+ 1.898
Hindi - Çini	1.606	- 462
Malaka	43.247	+ 675
Hollanda Hindistanı	21.001	+ 196
Nigerya	7.024	- 273
Siyam	13.502	- 716
Yekûn	119.084	+ 1.885

Beynelmîlel kartele mensup olmıyan kalay müstahsillerinin ihracatı da nazarı itibare alınır ve 27.000 ton olarak tahmin edilirse 1938 kalay ihracat yekûnu 146.000 tonu bulacaktır. Buna mukabil 1937de 208.300, ve 1936 da 180.100 ve 1935 te 147.100 ton ihracat yapılmıştır.

Beynelmîlel kurşun karteli

1938 eylülünde başlıca kurşun müstahsilleri bir kartel tesisi kararını verirken, Avustralya kurşun ocağı sahipleri amelelerle ücret muhalefeti nihayetine ermeden mukaveleyi imzalamıyacağını bildirmişti. Son Alman heberlere göre beynelmîlel kurşun kartelinin istihsal tahdit kararı ikinci teşrin başlangıcından tatbik edilmektedir. Tahdit miktarı % 10 dur. Şimdilik bu kartel serbest bir anlaşma halinde devam ettirecektir.

Beynelmîlel Çelik İhracatı Karteli

Son alınan bir habere göre beynelmîlel ham çelik ihracatı karteli 6 ilâ 11/2/1939 tarihi ara-

sında Köln şehrinde bir toplantı yaparak yeni Çekoslovakya hissesinin tanzimi hususunda müzakerelerde bulunmuştur. Bu mesele ile alâkadar memleketler yani Almanya, Polonya ve Çekoslovakya mümessillerinden ibaret bir encümen intihap edilmiştir.

Bundan maada aynı celsede Holanda yüksek fırın ve çelik fabrikalarının beynelmilel kartele aza olarak kaydine ait mesele müzakereye konulmuştur.

AMERİKA B. D. :

Dünyanın En Büyük Madencilik Sergisi

Dünya madencilik tarihinde misline tesadüf edilmemiş ve görülmeğe şayan olan en büyük maden sergisi hakkında San Fransiskoda Golden Gate'de kâin arsiulusal sergi evinde yapılan toplantıda, metallere ile makine alât ve teferruatı için açılacak olan serginin, cesamet itibarile bu işe pek elverişli olduğu görülen Trejer adasındaki {1} madenler sarayında açılması kararlaştırılmış ve inşaat hazırlıkları da ikmal edilmiştir.

Bu serginin plânlanan maden sergileri cemiyetince ihzar edilmiş hattâ Trejer dağındaki (Treasure Mountain) inşaat ta aynı cemiyet tarafından hazırlanmıştır.

Trejer dağı, hakikî bir maden ocağındaki bilûmum modern teknik vasıtalarından ne suretle istifade edebildiğini ve mütehasıs olmıyanların madencilik hakkındaki ilk bilgilerinin ne suretle inkişaf ve tekâmül ettirilerek eleman yetiştirildiklerini takliden, fakat aynen tebarüz ettirecektir.

{1} Bu ada «Golden Gate» yakınında kum teresübatından hâsıl olmuş ve Amerikalılar birçok milyonlar sarfile imar ederek bir mesire ve eğlence yeri haline ifrağ etmiş ve kazandığı rağbet dolayısıyla de ismi «Pleasure adası» konmuştur.

1939 da açılması kararlaştırılan bu sergi, aynı sene zarfında New-York'ta açılacak sergi dolayısıyla 1940 senesine tehir edilmiş ve adanın ismi de «Pleasure island» yerine «Treasure island» konulmuştur.

Trejer adasında, bir maden ocağının tüneline müşabih pasaj içinden geçilmek suretile girilecektir. Ziyaretçiler pasajdan çıktıkları zaman kendilerini iki tarafı yüksek dağ olan bir maden sahasında bulacaklardır. Zira oradaki renk ve ışık tesisatı tamamen bir maden ocağı manzarasını teşkil eder.

Ziyaretçiler bu vadide, Utah, Arizona ve Colorado bakır madenlerinin istihsallerini göreceklerdir. Çünkü hazırlanmış olan modeller sathı arzda vaki madeni, yıkama, ayırma ve eleme ameliyatı tamamen tatbik suretile tecelli ettirilmiştir.

Trejer dağı ziyaretçileri ise madencilerin sondaj ve çamur makineleri ile yapılan ameliyatı görecekleri gibi cevherin araba ve vagonet ile tahmil, tahliye ve nakliyatın nasıl icra edildiğini seyredeceklerdir.

Maden ocağı hakikî bir maden hissini verebilmesi için tünel tavanından su sızıntısı şeklinde bir manzara da ilâve edilecektir.

Sergide diğere bir manzara da altın haddesi ameliyatına geniş ölçüde yer verilmesidir. Buraya "Mother Lode" şehrinde 25 ton kıymetli cevher gönderilecektir.

Gelen altın cevheri evvelâ, Trejer dağında muhafaza edilecek ve oradan demiryol minyatürü vasıtasile haddehaneye nakledilecektir ki, ziyaretçiler, burada cevherin müteaddit medharlardan haddehaneye naklini ve haddehanede tâbi tutulduğu ameliyatı aynen göreceklerdir.

Madende yevmiye iki defa kuvvetli heyecan uyandıran maden ocağı infilâkı da gösterilecektir. Maden ocağından, yangın, toz ve dumanın ne surette dışarı hücum ettiği görülecek ve Amerika Birleşik Devletleri madenciler bürosu teşkilâtının, infilâk neticesi maden ocağında mahsur kalan amelenin nasıl tahlis edildikleri görülecektir. Sergide tahlisiye müsabakaları gösterilecektir. Müsabakaya dahil olan gruplar arasında Filipinin meşhur îgarot takımı da buluncaktır, aynı zamanda Filipinli üç maden kumpanyası tarafından da altın madenciliğinin iptidai şekli ile inkişaf ve tekâmül eden muasır medeniyet madenciliğine ait bilcümle safahat ile

asırlarca evvel demir istihsali şekli de tebarüz ettirilecektir.

1938 de iki milyar dolarlık altın ithalatı

1937 senesi zarfında Amerika Birleşik Devletlerine 1636 milyon dolarlık altın ithalâtı bir rekor teşkil etmekte idi. Halbuki 1938 zarfındaki ithalât 1937 ye nazaran % 18 nisbetinde artarak 1979 milyon doları bulmuştur. Buna mukabil geçen sene zarfında Amerika Birleşik Devletlerinde ancak 6 milyon dolarlık altın ihraç edilmiştir. Altın akıntısının başlıca sebepleri Avrupadaki sermaye kaçakçılığı ve bazı merkez bankalarının altın ihtiyatlarını Amerika bankalarına havale etmeleridir.

Son beş sene zarfında Amerika Birleşik Devletlerine cem'an 7688 milyon dolarlık altın ithal mukabili ancak 134 milyon dolarlık altın ihraç edilmiştir. Binaenaleyh $7\frac{1}{2}$, milyar dolar kıymetindeki safi altın Amerika Birleşik Devletleri bankalarında kalmıştır.

Amerikanın gümüş ithalâtı da 1937 ye nazaran 231 milyon dolar kıymetini bulmuştur. Buna mukabil geçen senenin gümüş ihracatı 7 milyon dolardır. Son beş sene zarfında Amerika Birleşik Devletleri cem'an 962 milyon dolarlık gümüş ithal ve buna mukabil 50 milyon dolarlık gümüş ihraç etmiştir. İthalât fazlası tam 912 milyon dolar değerindedir.

Kömür istihsalatı

1938 senesi zarfında Amerika Birleşik Devletlerinin bitümlü kömür istihsalât yekûnu 342 milyon 407 bin tondur, halbuki bir sene evvelki istihsal miktarı 100.048.000 ton bir fazlalıkla 442.455.000 ton idi (tenakus nisbeti % 22.6) dir.

Pensüvanyanın antrasit istihsalâtına gelince: 1938 de 450.000.000 ton iken bu miktar 1937

senesinde 51.856.000 ton idi (tenakus nisbeti ise % 13.2) dir.

AFRİKA:

Krom Cevheri İstihsalinin Azalması

Cenubî Afrika İttihadının krom cevheri istihsalatı 1937 temmuzundan 1938 haziranına kadar 238.603 tonu bulmuştur. 1938 senesi ikinci yarısından itibaren Avrupada krom cevheri revacının hafifleşmesi yüzünden azalmağa yüz tutmuştur. 1938 senesinin üçüncü trimestresi (temmuz ilâ eylül) zarfında ancak 38.239 ton istihsal edilmiştir. Halbuki 1937 aynı devresindeki istihsalât 48.605 tondur. Binaenaleyh 3 ay zarfında 10.366 ton bir tenakus kayde şayandır. Bu azalışın kısmen madenlerdeki bazı tadilat ve yeni usullerin tecrübesi yüzünden ileri gelmesi çok muhtemeldir.

ALMANYA:

1938 de Kömür İstihsal ve Ticareti

Geçen sene zarfında Almanyanın taşkömür istihsalatı 1937 ye nazaran cüz'î bir miktarda azalarak 127.600.000 tonu bulmuştur. Kok istihsalatı ise 2 milyon ton artarak 33.600.000 tona çıkmıştır.

İmrrarata gelince 1938 zarfında 53.500.000 ton dahile ve 23.600.000 ton harice satılmıştır. Bu rakamlar 1937 imrrarata ile mukayese edilirken Almanyanın geçen sene zarfındaki dahilî istihlâki 2 milyon ton artmış, buna mukabil ihracatı 6,3 milyon ton azalmıştır. Kokun dahilî istihlâki de 1938 zarfında 3 milyon ton artmışken ihracatı 3 milyon ton azalarak 5.200.000 tonu bulmuştur.

Alman kömür ocaklarında çalışan amele sayısı 1937 senesinde 290.551 iken 1938 de 311 bini bulmuştur. Maamafih vasatî gündelik is-

tihsal 1937de 419.200 ton iken 1938de 418.000 tona inmiştir.

Romanya ile Petrol Uzlaşması

Berlin siyasal mehafilinden işidildiğine göre M. Wholtat'ın Bükreş seyahatinden sonra Romanya ile Almanya arasında pek mühim petrol mukaveleleri aktedilecektir. Evvelce yapılan mukaveleler derhal feshedilecek ve Almanya Romanyanın petrol arama işlerine iştirak edecektir. Almanya yaptığı menfaatbahş mukavelelere karşılık Romanyaya endüstri alâtı, makine vesaire temin edecektir.

Hidrojenasyon Fabrikası Teessüsü

Haber alındığına göre I. G. Farbenindustrie firması Stellinsur-Oder (Pommeranie) civarında, yüksek kapasiteleri yeni bir hidrojenasyon fabrikası tesisine karar vermiştir.

ARABİSTAN:

Yeni Petrol imtiyazları

1933 senesinde Suudi Arap kırallığı tarafından verilen imtiyaz mucibince, petrol çıkarılması için Arabistanın Basra körfezi sevahiline civar El-Hasa mıntakasinda kuyular kazmakta bulunan "Standard Oil Company Of California" şirketi geçen mart ayı içerisinde o havalide Zahran mevkiinde Petrol damarları bulmağa muvafak olmuştur. Şimdiye kadar açılan 15 kuyudan 7 numaralı kuyu yevmiye 500 varil petrol vermekte ve bunlar tasfiye edilmek üzere Rastubrah iskelesinden Bahreyne sevkolunmaktadır. Kumpanyanın ifadesine nazaran 2 ve 4 numaralı kuyular dahil ticarî miktarda petrol vermekte-

dir. El-Hasa imtiyazının Dahnaya kadar şümü-lü hesabı ile civar mıntakalarda dahi taharriyat yapılmaktadır.

Mukavelenin madde-i mahsusası mucibince çıkarılan ve biriktirilen petrol miktarından tasfiye edilmiş her ton başına kumpanya hükümete 4 altın silin vermekle mükelleftir.

BELÇİKA:

1938 madenciligi

Belçika madenciligi, 1937 senesi ile mukayese edilirse 1938 senesi zarfında bazı muvaffakiyetler elde etmiştir. Taşkömür istihsali 1937 ye nazaran aşağı yukarı 3 milyon ton bir tezayüt kaydetmektedir. 1938 istihsalât 29-575.400 tonu bulmuştur. Halbuki 1937 de 26.681.490 ton istihsal edilmişti. Geçen senenin imraratı 28.029.120 tondur. Kömür ocaklarında çalışan amele 131.509 dur. Beher amelenin randımanı tahminen 760-770 kg. dir..

Belçikanın 1938 kok istihsalâtı 4.703.120 tonu bulmuştur.

Demir ve çelik istihsalinde 1938 de 3.466.800 ton ham demir ve 2.212.540 ton çelik istihsal edilmiştir. Bunların 1937 mukabilleri ise 3 milyon 842.810 ve 3.777.070 tondur.

BULGARİSTAN:

Alman firmalarının iştiraki

Rhodope dağlarındaki kurşun ve çinko yataklarını işletmek maksadile Sofyadaki "Granitoid Anonim Şirketi" Alman firmalarından "Felten ve Otto Wolf" ile % 50 nisbetinde bir maden sosyete-i teşekkül etmiştir. Bu grup ilerde Bulgaristanın sair maden zenginliklerini de istismar etmek tasavvurundadır.

CEZAIR:

Demir cevheri istihsali artıyor

1938 senesi ilk 9 ay sarfında Çezair madenleri 2.255.000 ton demir cevheri istihsal etmişlerdir, halbuki 1937 senesi devresinde bu istihsal miktarı 1.723.000 tonu bulmuştu.

Cezairin demir cevheri istihsalâtındaki muttahir bir şekilde tezayüt dikkate şayandır. 1935 senesinde 1.675.000 tondan 1936 da 1.884.000 tona ve 1937 senesinde ise 2.336.000 tona yükselmiştir.

ÇİN:

Yeraltı zenginliklerinin işletilmesi

Çinin Japonlar tarafından istilâ edilen mıntakalarındaki iktisadî imkânlardan istifade maksadile Japonya Hükümeti iştirakile iki büyük trust tesis edilmiştir: "North China Development" ve "Central China Promotion Co." Bu şirketler nakliyat, demiryol ve limanlar inşaatından maada Çinin ve merkez eyaletlerindeki yeraltı servetlerini işleteceklerdir. Şimalî Cindeki demir cevheri ihtiyatı 200 milyon ton olarak tahmin edilmektedir. Buradaki yatakların en büyüğü Çahar eyaletinde 90 milyon ton demir cevheri muhtevi Lungyen madenleridir. Şansi eyaleti yatakları 30 milyon ton cevheri havidir. Şantun demir yatağı 15 milyon ton cevhere maliktir. Buralarda elde edilen demir cevheri ekseriyetle Japonyaya ihraç edilecektir.

Şantun mıntakasının kömür ihtiyatı 1,5 milyar ton olarak tahmin edilir. Bundan maada Posan, Çeşvan, Çangku ve Fangtse eyaletlerinde birkaç kömür zuhuratı mevcuttur. Bu kömürler kalite itibarile demir ve çelik endüstrisi için elverişli olduğundan, bunların biran evvel işletilmesi ve Japonyaya ihracatı kararlaştırılmıştır.

Merkezî Çin mıntakalarının yeraltı servetlerinden istifade plânı da ihzar edilmiştir. Nansan ve Tavaşan eyaletlerinde bulunan demir cev-

heri ve buradaki madenler büyük bir rol oynamaktadır.

Çinirf Japonlar idaresinde bulunan zenginliklerinden tam istifade maksadile ecnebi sermayeleri de celbedilecektir.

Zengin petrol kaynağı

Çunkingden alınan bir tebliğde Çinin iktisat nazın resmen Sikiang eyaletinde ve Ningtsing dağlarında, Yang gölünün garbinde büyük mikyasta petrol kaynağı keşfedildiğini bildirmektedir. Ecnebi mütehassısların fikirlerine göre bu kaynak işletme noktai nazarından gayet müsait vaziyette ve buradaki petrol ihtiyatı şimdiki halde dünya petrol ihtiyacını asgarî 30 seneye temin edebileceği iddia edilmektedir(?). Bu kaynakların istismarına en yakın bir atide modern tesisatlarla başlanacaktır.

ESTONYA:

1939 senesinde şistden petrol

Geçen sene zarfında 4 büyük bitümlü şist hidrojenasyon tesisatı tarafından 142.000 ton ham petrol ve 16.000 ton benzin istihsal edilmiştir. Bu miktar 1937 ye nazaran 31.700 ton bir tezayüt göstermektedir. Buna mukabil bitümlü şist istihsali de 1937 de 700.000 ton iken 1938 senesinde 1.450.000 tona çıkmıştır.

1938 senesi zarfında Estonyada iki yeni terkişi petrol fabrikası açılmıştır. Bu fabrikanın birisi hükümet elinde ve diğeri de isveçli bir şirkete mensuptur. Yeni fabrikaların açılması dolayisile 1939 sunî petrol istihsali 200.000 tonu bulacağı ümit edilmektedir.

Estonyanın 1938 petrol ihracatı 64.408 ton ham petrol ve 5.809 ton benzin teşkil etmektedir.

FRANSA:

1938 de kömür istihsâl ve istihlâki

1936 da 46.147.000 ton 1937 de 45.334.000 ton olan Fransanın kömür istihsali 1938 de artarak 47.540.000 ton olmuştur. 1938 senesinde istihsalleri artan ve eksilen memleketler berveçhi atidir.

(Milyon ton üzerinden)

Memleketler	1938	1937	1936
Fransa	47.5	45.3	46.1
Belçik ı	29.5	29.6	27.8
Almanya	186.0	184.5	158.4
İngiltere	232.7	244.1	232.1
Hollanda	13.4	14.3	12.8
Polonya	38.0	36.2	29.7
S. Rusya	126.0	122.6	120.9

Fransanın 1938 senesi istihlâki tamamen 68 milyon tondur ki 1938 yılındaki 76 milyona karşı bir tenakus addedilir.

Bundan maada Fransanın 1938 senesinde mahrukat ithalâtında kömürde 5 milyon ton, kokta 1.500.000 ton ve aglomerede ise 300.000 ton eksilmiştir. Briket tonajı 1936 senesinde olduğu gibi 22.725.000 t. kalmıştır. Bu briketin ithalâtı Fransaya 5 milyar franga mal olmuştur.

Fransanın istihlâkinin 1937 de %59,5 u ve 1938 de ise %65,5 u yerli istihsalâtta temin edilmiştir. Bu rakamlara göre 1938 senesi istihsali yüksek miktara ulaşılmamakta ve her sene 5 milyar frank hariçten ithal edilen kömür için sarfedilmektedir.

Demir Cevheri Mukabili Kömür

Alman dış işleri nazırının Paris ziyareti esnasında, Fransız hükümet daireleriyle müzakeresi neticesinde Fransa ihraç edecek demir cevheri mukabili Almanyadan taşkömür almağa karar ver-

miştir. Son zamanlarda demir cevheri ihracatının azalması, bilhassa İngiltere demir sanayiindeki krize bağlı idi. Bu yüzden Fransanın demir cevheri istihsalâtı da 1936 ve 1937 senelerinde aşağı yukarı % 20 nisbetinde bir tenakus kaydetmekte idi. Almanya ile Fransa arasındaki yeni mübadele analaşması sayesinde Pirenedeki metruk demir yataklarının yeniden işletilmesi beklenilmektedir.

HİNDİSTAN:

Taşkömür İhtiyatı

Hindistan Jeoloji Tetkik Bürosunun hazırladığı bir rapora nazaran Hindistanda bulunan taşkömürü ihtiyat damarları 2.000 kadem derinlikte ve 4 kademden fazla bir sihanda olup kül nisbeti ise % 20 dir ki, bu malûmat 1913 senesinde Kanadada toplanan Arsiulusal Jeoloji Kongresinde dermeyan edilmiştir.

Hindistan taşkömürü ihtiyatlarının miktarına gelince: yapılan hesaplara göre 24.000 milyon ton olarak tahmin edilmiş ve kül nisbeti % 12 den aşağı olan iyi cins kömür miktarının da 6.000 milyon tondan fazla olduğu tahmin edilmektedir.

Maden işlerine elverişli kok istihsaline yarıyan kömür mecmuu 1.400 milyon tondan aşağı olduğu ve bu cins kömürün de Damodar mın-ta'kasındaki Gondwana kömür havzasına münhasır bulunduğu yapılan tetkik ve etüdlerden anlaşılmıştır.

Yukarda tahminî miktarlarını kaydettiğimiz kömürlere Asam'ın tersier kömür sahası dahil değildir. Bu saha da 1.000 milyon tondan fazla kuvvetli kok istihsaline elverişli bir cins kömürü ihtiva ettiği anlaşılmıştır. Bu cins kömürün kül nisbeti % 8 olmakla beraber maalesef sülfür nisbeti bazen % 2.5 gibi yüksek miktara balığ olmaktadır. Maamafih istikbalde bu cins kömürün kıymeti yükseleceği kanaati mevcuttur.

1938 de Madencilik Vaziyeti

Maden işletme şirketlerinin senevi rapor ve bilançolarına nazaran 1938 senesi madenciliği gayet memnuniyet bahş bir şekilde geçmiştir. Meselâ Bengal Kömür Şirketinin dividandı 1937 de % 6 iken 1938 için % 12 yi bulmuştur. Buna mukabil Hindistanın kömür istihsali de oldukça artmıştır. 1.4. 1938 ile 30.9. 1938 arasındaki 6 ay zarfında 12,5 milyon ton kömür imrar edilmiştir. Halbuki 1937 senesinin aynı devresindeki imrarat 10,6 milyon tondu. Çin - Japon harbi dolayısıyla kömür ihracatı da % 75 - 80 nisbetinde bir tezayüt kaydetmektedir.

HOLLANDA:

1938 deki Kömür Ticaret Vaziyeti

Ahiren neşredilen istatistiklere nazaran Holandanın kömür ticarî vaziyeti 1938 senesi zarfında memnuniyeti celbedecek bir tarzdadır. Buna rağmen 1937 senesinde 14.300.000 ton kömür istihsalâta bulunan Kolanda 1938 senesinde 800.000 ton noksanile ancak 13.500.000 metrik ton istihsal etmiştir. (Tenakus nisbeti %6 dir).

Holandanın umum mahrukât ihracatı (taşkömür, kok, linyit ve briket dahil) 6.266.292 ton olup ithalâtî ise 5.198.150 tondur.

1939 da İdrakiye Fiatları

Roterdam ve Amsterdam limanlarında 1939 senesi için gemilere bunker yani ihrakiye olarak verilen kömür fiatı asgarî 1.000 ton olmak üzere Westfalya nevine tonu 20/6 Şilin ve Durham nevine 22/6 şilin tesbit edilmiştir. Binaenaleyh 1938 senesine nazaran bunker kömürü fiatı tam 6 pens ucuzlamıştır. Hoek van Holand bunker istasyonunda ise 1.000 ton alındığı takdirde 1 ton toz kömür için 19/6 şilin ve alelade bun-

ker için 19/9 silindir. Holandanın sair limanlarında ise fiatlar 2 ilâ 4 şilin arasında yüksek kote edilmektedir.

İNGİLTERE:

240 Kömür Ocağının Kapanması

İngilterenin Avam Kamarasında maden işletme sekreteri bir izahatta bulunurken, son 5 sene zarfında İngiltere ve Walesde cem'an 36.917 amele çalıştıran 240 kömür ocağının kapandığını bildirmiştir. Bundan dolayı kömür madenlerinde sıhhat işlerine yapılan yardımın yükseltilmesine ait kanun lâyihası (Mining Industry Bill) müzakereye konulmuştur. Bu lâyihaya göre 5 sene zarfında 1939 ilâ 1943 senelerinde istihsal edilen beher ton kömürden alınan vergiye 1 peni zam yapılacaktır. Bu vergiden toplanılan meblâğ ocaklarda banyolar tesisi gibi işlere sarfedilecektir. Verginin 1938 senesi başından itibaren alınmasına ait teklif maden sahiplerinin kat'î itirazından dolayı, reddedilmiştir.

Dört Petrol Arama İmtiyazı

Maadin dairesinin resmî tebliğine göre İngiltere ana vatanı dahilinde petrol araştırma için yeniden dört imtiyaz verilmiştir: Birinci imtiyaz sahası 197 mil² Lancaster Kontluğunda, Formby şehri civarında; ikincisi 46 mil² Derby, Leicester ve Stanford mıntakalarında; üçüncü imtiyaz 143 mil² sathı mesahada York ve Scarborough şehri civarında ve dördüncüsü de 149 mil² Fike ve Kinross mıntakası ile Dunfermline şehri yakınlarına tesadüf etmektedir, imtiyaz sahipleri "D'Arcy Exploration" Kumpanyası ve "İngiliz - Amerikan Petrol Limitet" Şirketidir. Verilen sahaların evsaf ve vaziyeti 24.2.1939 tarihli "Londoner Gazette" de tafsilâtî bir şekilde tenvir edilmektedir.

İngiltere Madenlerinde Makineleştirme

İngiliz kömür ocaklarında son 10 sene zarfında yapılan makineleşme hakkında Secretary for Mines'in genel ispekteri tarafından bir rapor neşredilmiştir. Buna göre 1928 senesinde ocaklarda cem'an 2.856 mihaniki nakliyat aleti varken 1937 de 7.300 e çıkmıştır. Yalnız 1937 senesi zarfında 573 tesisat, yani % 8¹/₂ nisbetinde bir artış kaydedilmektedir.. Beher nakliyat tesisatının randımanı da buna mukabil % 77 nisbetinde fazlalaşmıştır. 1928 senesinde bir makinenin senevi kömür çıkarma veya nakliyat verimi 9.800 ton iken 1937 de 16.800 tona çıkmıştır. Konstrüksiyon şeklinin ikmali ve sistematik çalışma neticesinde elde edilen randıman makine usulü ile yapılan nakliyatın masrafını aşağı yukarı iki misli indirmiştir. Bilhassa kalın kömür damarında makine tatbikinin iktisadî bakımından faydalı olduğu görülmüştür. İngilterenin senevi kömür istihsalâtından 1937 de 123 milyon tonu makine usulü ile sevk ve yukarıya verilmiştir. Buna rağmen nakliyatın makineleştirilmesindeki inkişaf imkânları için geniş faaliyet sahası mevcuttur.

Kömür kesme makinelerinin tatbikine gelince evvelce bunlar ince ve sert damarlar için keşfedilmişti, halbuki asri kömür istihsalâtında bu nevi makineler mübrem bir vasıta addedilebilir bir mahiyettedir. 1928 senesinde makine ile kesilen kömür miktarı 61 milyon ton iken ve umum istihsalâtm % 26 sini teşkil ederken 1937 de 137 milyon tona çıkarak istihsalâtm % 57 sini bulmuştur. Ancak spn bir sene zarfında kesme makinesi vasıtasile elde edilen kömür miktarı 11,5 milyon tona yani % 8 nisbetinde artmıştır. Kömür kesme makinesinin senevi randımanı da aşağı yukarı iki misline çıkmıştır. 1928 senesinde beher kesme makinesinin senevi verimi 8.600 ton iken 1937 de 17.600 tonu bulmuştur. Bu rakamlar makineleşmenin iktisadî işletme bakımından ne kadar kârlı olduğuna delâlet etmektedirler. Randımanın iki misline çıkması pratik noktai nazardan makine fiatinin iki misli inmesine mukabildir.

Muzayyik hava ile çalışan kömür çekiçlerindeki tezayüt nisbeti İngilterede makinelere nazaran az olmasına rağmen sayısı her sene muntazam artmaktadır. Bu çekiçler, 1928 denberi son on sene zarfında sekiz misline, kömür koparmak için kullanılan çekiç sayısı da 7,621 e ve makine ile kesilmiş kömürü temizleme ve galeriler için kullanılan makine adedi ise 3.824 e çıkarılmıştır. 1937 senesinde muzayyik hava çekiçleri ile istihsal edilen kömür miktarı 14 milyon tonu bulmuştur. Bu miktar kesme makinesi ile istihsal edilen 137 milyona ilâve edilirse İngiliz ocaklarının makine istihsalı 151 milyon tona çıkmış olduğu görülür. 1937 istihsalâtı 240 milyon ton olduğu nazarı itibare alınır bu miktarın % 63 ü makine usulü ile elde edildiği anlaşılır.

Dinamitle parçalama işlerinde kullanılan burgu alet ve edevatının sayısı da son seneler zarfında şayanı dikkat bir şekilde çoğalmıştır. 1937 senesi nihayetine doğru İngiliz kömür ocaklarında 7.747 burgu makinesi çalışmakta idi, bunların 900 adedi son 2 - 3 sene zarfında ilâve edilmiştir.

Ayıklama ve yıkama tesisatının umum istihsalâttaki yaptığı rol aşağıdaki rakamlardan sarahaten anlaşılır:

1937 senesinde 105 milyon ton yani umum istihsalâtm % 43 ü ayıklama ve yıkamağa tâbi tutulmuştur. Bu miktar 1936 ya nazaran 7 milyon ton fazladır. Maamafih kömür ocaklarının merkezi olan Durham, Cenubî Yorkshire ve Cenubî Valesdeki bir senelik tezayüt ancak 1¹/₂ milyon tonu bulmuştur.

Yukardaki satırlardan anlaşıldığı veçhile İngiliz kömür madenlerinde istihsal ve nakliyat işlerinin makineleştirilmesine büyük bir ehemmiyet atfedilmektedir. Bu makineleştirme işi iktisadî işletme bakımından elverişli olduğu fazlasile meydana çıkmıştır.

IRAK:

Petrol İstihsalâtı Artırıyor

1938 senesi zarfında İrakın ham petrol istihsalâtı 4.227.000 tonu bularak 1937 ye nazaran

tam 250.000 ton bir artış kaydetmektedir. İrak hükümeti varidatının mühim bir kısmını teşkil eden petrolden alınan hükümet hissesi 2 milyon sterlini aşmaktadır.

İRAN:

Maden Endüstrisi

İranda mevcut madenler arasında demir, bakır, nikel, antimuan, kurşun, altın ve gümüşü de dahil edebiliriz. "Metal und Erz" mecmuasının haberlerine göre bakır madenleri İsfehanın şimali şarkisinde Anarek havalisindedir. Talmessi nikel madeni İsfehandan birkaç kilometre mesafede bulunan eruptiv sahrelerdedir.

İranda bakır ve nikel madenlerini iktisadî işletme şartları gayrimüsaft bir vaziyettedir. Zira bu iki metal dünya umum istihsal fiatinden daha çok pahalıya elde edilebilmektedir.

Harpten evvel Hazer denizi sahillerindeki bir Belçika - Rus kumpanyası tarafından demir işletilmesine teşebbüs edilmişse de tenorun % 25 - 28 den yukarı olmadığı görülmüştür. Bakır ta 150 metre derinlikte ve 2 Km. uzunluğunda yeni bir maden yatağı keşfedilmiştir. Bu cevher olijist ve manyetitten müteşekkil olup tenoru ise % 65 tir. Fakat bu yatak sahra ortasında olduğundan işletilmesi şimdiki halde gayrikabil görülmektedir.

İran, dünya petrol istihsalinde 4 üncü gelmektedir. En mühim petrol sahası Mescidi Süleyman ve Haftkeldir. Gaş-Sarada yeni araştırmalar yapılmışa başlanmış ve yapılan iki sondajdan sonra günde 4.000 - 4.500 ton ham petrol istihsal edildiği görülmüştür. Mezkûr sahalardan maada harpten evvel petrol mevcudiyeti bilinen "White OU Springs" yani "Nafti - Safid" sahası yeniden ele alınmıştır.

Yeni Maden İşletme Kanunu

İran Büyük Millet Meclisi 15 . 1 . 1939 celsesinde İranın yeraltı servetlerinin işletilmesine ait kanun lâyihası müzakereye konulmuş ve bazı değişikliklerle kabul edilmiştir. Bu lâyiha İran madencilüğünün inkişafını gözönüne alarak tanzim edilmiş ve Avrupa madencilik kanunlarına mütevazı bir şekilde ihzar edilmiştir. İran Şahı tarafından tasvip edildikten sonra bu lâyiha meriyete geçecektir.

İTALYA:

1939 Senesi Sentetik Kalbürlerin İstihsal Programı

Resmen alman bir habere göre tamamilen mevkii tatbika konulması kararlaştırılan 1939 sentetik karbür istihsal programı şöyledir:

Bari fabrikası 80.000 ton benzin, 40.000 ton hafif benzin istihsalât yapacaktır. Livourne fabrikası ise aynı miktar istihsal yaptıktan maada, inzimamen 60.000 ton makine yağı ve 14.000 t. parafin istihsal edecektir. Büyütülmesi mukarrer olan fabrikaların 1940 senesinde daha fazla istihsal yapacağı tahmin edilmektedir.

Yeni Kömür Yatakları İstikşafı

İtalyada tatbik edilen otarşi hareketi neticesinde memleketin bütün mintakalarında yer altı servetleri araştırmaları faal bir şekilde devam ettirilmektedir. Merkezî İtalyanın Montefeltro eyaletinde son yapılan istikşaf işleri San Marino ile Foglia vadisi arasındaki geniş bir sahada zengin linyit yataklarına tesadüf etmiştir. Buradaki linyitin kimyevî tahlili kuvvei ihrakiyesi 6.000 ilâ 6.500 kalori, uçucu maddelerin muhteviyatı %50 ve kül verimi %10 olduğunu tesbit etmiştir.

Linyitteki kükürt muhteviyatı gayet cüz'üdir. Ya-
tağın iktisadî ihtiyatı tesbit edilmek üzeredir.

Madencilik 1938 Durumu

Korporasyon nazırlığının resmî istatistiğine göre 1938 de İtalya madencilikinin randımanı 1937ye nazaran %5,5, 1936ya nazaran %22,2 ve 1935le mukayese edilirse %36,3 nisbetinde bir tezayüt göstermektedir. 1937 ve 1938 sene-
lerindeki muhtelif maden cevheri istihsalâtı ber-
vechi atidir (1.000 ton üzerinden).

Seneler	Kükürt	Boksit	Kurşun	Çinko	Civa	Manganez	Pirit	Demir Cevh.
1937	344	386	59	182	184	2023	915	1016
1938	377	383	66	202	196	2287	918	997

Civa istihsalı ve ihracatında İtalya dünya pi-
yasasında birinciliği kazanmıştır. 1938 senesi zar-
fında 67,8 milyon lirezlik 1907 ton civa ihraç
edilmiştir. Aynı sene zarfında 144,1 milyon li-
rezlik kükürt ihracatı yapılmıştır.

JAPONVA:

Japonyada Petrol

Japonya ticaret nazırı, Fransa ve Almanyada
muvaffakiyetli neticeler veren sondaj usullerini
Japonyada da tatbik etmek fikrini iltizam etmek-
tedir. Bu yeni usulleri hükümetin himaye et-
mesi ve 240 muhtelif petrol mıntakası için de
15.000.000 yen tahsisat vermesi ümit edilmekte-
dir. Gelecek malî yılı için sondaj işine verilecek
tahsisatın 4.000.000 yen olacağı ve 150 mın-
takada sondaj yapılacağı tahmin edilmektedir.

Hali hazırdaki metodlarla Jâponyada mevcut
petrolün ancak % 20 ilâ 30 u elde edilmektedir
ki, yeni metodlarla petrol ihtiyatın takriben
% 90 ı bulacağı tahmin olunmaktadır.

Terkibi Petroi İşlerinin İnkişafı

1936 senesindenberi Japonya hükümeti kö-
mürden petrol istihsalı meselesi ile esaslı bir
şekilde meşguldür. Buna rağmen 1938 senesi zar-
fında terkibi petrol usulü ile elde edilen mayı
mahrukat miktarı 80.000 ton olarak tahmin edil-
mektedir. Son iki sene zarfında hükümet labo-
ratuarlarında yapılan müteaddit tecrübeler şa-
yanı tatmin bir netice vermemiştiler. Çin - Ja-
pon harbi yüzünden artan petrol ve benzin ih-
tiyacı tatmin maksadile Japonya hükümeti beş
senelik terkibi petrol plânının bir projesini ha-
zırlamıştır. Bu plâna göre 1944 senesinde Ja-
ponyanın petrol istihsalı 3.700.000 tonu bula-
caktır. Bu miktar petrolü elde etmek için se-
nevî 10 milyon ton kömüre ihtiyaç vardır, yani
1938 senesi istihsalı ile hesap edilirse umum tu-
tarın % 21 i terkibi petrole sarf edilecektir.

KANADA:

1938 de Maden İstihsalâtı

İngiltere dominyonlarının istatistik bürosu
malûmatına göre Kanadanın 1938 umum maden
istihsalâtının kıymeti 440.634.000 doları bulmuş-
tur. Bu meblâğ 1937 ye nazaran 17 milyon dol-
lar veya %4 nisbetinde bir tenakus göstermek-
tedir. Maamafih petrol, altın, bakır, kurşun ve
çinko istihsalâtı kemmiyet itibarile 1937 ye naza-
ran tezayüt kaydetmektedir.

Kanadanın 1937 ve 1938 senelerindeki bazı
maden istihsalâtı bervechi atidir:

Maden ismi	1937	1938
Altın onz üzerinden	4.096.213	4.679.685
Gümüş onz »	22.977.751	21.906.709
Nikel Pound »	224.905.046	209.305.951
Bakır » »	530.028.615	585.521.538
Kurşun » »	411.999.484	417.399.800
Çinko » »	370.337.589	374.615.462
Plâtin onz »	259.206	282.711
Kabalt » »	507.064	594.982
Kömür ton »	15.835.954	14.379.000
Petrol varil »	2.943.750	6.870.000

MACARİSTAN:

1938 Maden Vaziyeti

Macaristan maden istihsalâtında 1938 senesi yine bir adım ileri addedilecek bir mahiyettedir. 1937 ye nazaran madencilğin ibütün sahalarında bir inkişaf şayanı dikkattir. Bilhassa petrol arama ve istihsali 1937 ye nazaran 20 misli bir tezyüt kaydetmektedir. 1937 de 2.200 ton ham petrol istihsal edilmişken, 1938 de 42.800 tona çıkmıştır. Tabii gaz istihsalâtı da 3.396.000 M³. dan 7.735.000 M³. a yükselmiştir. Sair yeraltı servetinin istihsalâtı ise demir 289.500 tondan 369.900 tona, linyit 7.500.800 tondan 7.750.000 tona, taşkömür 917.000 tondan 1.042.000 tona çıkmıştır. Boksit istihsalâtındaki artış 90.000 tonu bulmuştur.

Buna mukabil taşkömür ithalâtı 208.400 tondan 195.800 tona inmiş ve kok ithalâtı da 370.800 tondan 327.800 tona cona giremiştir.

MEKSİKA :

Devletleştirilmiş Petrol Endüstrisi

1938 senesindeki devletleştirilmiş petrol endüstrisinin 1937 ye nazaran durumu Meksika İ-

tisat Nazırlığı tarafından aşağıdaki rakamlarla tenvir edilmektedir: (fiçı üzerinden)

	1937	1938	1937=100 iken
Ham petrol istihsali	46.906.650	38.505.824	% 82,1
Petrol ve müştakların ihracatı	24.972.483	14.800.000	% 59,3
Tasfiye edilen miktar	43.013.668	42.700.000	% 99,3

İhracatın azalmasına nakliyat firmalarının devletleştirme siyaseti aleyhindeki boykottan ileri gelmiştir. Amerika Birleşik Devletleri sermayedarları tarafından tasfiyehanelerin yerli kuvvetle çalışmıyacağına dair iddiaları esassız olduğu bu rakamlardan görülmektedir.

Japona Petrol İmtiyazı

Tokyoda kaim Chesku petrol limitedi ile Central and South American Crude Oil Kumpanyası 15 milyon dolar bir sermaye ile Meksikanın Tehnantepek civarında 200.000 akr. bir araziye imtiyaz almışlardır. Japon şirketleri gereken sondaj makine vesair malzemeyi hariçten ithal edeceklerdir. Meksika hükümeti bu işte muayyen bir hisseye malik olacaktır.

Şimdiye kadar Meksikada Japon sermayesi ile 1937 denberi Companya Veracruziana şirketi Eagle imtiyaz sahaları komşusundaki 10.000 akı. sathında petrol arama ve işletme ile meşguldü. Burada istihsal edilen ham petrol Panama kanalı vasıtasile Japonyaya ithal edilecektir.

MISIR:

Miilî Maden Şirketlerinin Tesisi

Mısır hükümetinin 7 . 11 . 1938 tarihli bir emirnamesi üzerine Kahiredeki Mısır Merkez

Bankası tarafından iki maden şirketi tesis edilmiştir: biri maden ve taşocaklarının işletilmesi ve diğeri de Mısırda mahrukat arama ve ticareti uğurunda çalışacaktır. Societe Mısır des Mines et Carrieres tesmiye edilen birinci şirketin şimdilik başlıca vazifesi petrol sondajları olacaktır.

Hükümet tarafından finans edilen bu şirketler maden ve petrol arama işlerinde geniş salâhiyeti haiz olacaklardır.

POLONYA:

1938 de Kömür İstihsal ve Ticareti

Polonya kömür sendikasının son bir raporuna göre 1938 senesi zarfında polonez kömür istihsalâtı 38.086.814 tonu bulmuştur. Bu miktar 1937 ye nazaran 2 milyon ton bir tezayüt göstermektedir, çünkü 1937 isdhsalâtı 36.208.642 tondur. İmrarat 1937 de 33.344.000 ton iken 1938 de 34.736.000 tona çıkmıştır. Maamafih Çeklerden intikal eden kömür ocaklarının isdhsalâtı yukarıdaki rakamlara dahil değildir. Bu yeni Olsa ocaklarının 1937 deki senevi isdhsalâtı 7,5 milyon tonu bulmuştur. Taşkömür istihlâkine artırmak ve ahaliyi kömüre alıştırmak maksadile tesis edilen şirket kömür sendikat tarafından tesbit edilen fiyatlerden daha ucuza satmasına rağmen senevi satış fazlalığı ancak 135.000 tonu bulmuştur. Memleketin dahilî istihlâki 1938 senesinde 1937 ye nazaran 1 milyon ton artarak 23,04 milyon tonu bulmuştur.

Polonya hükümeti bilhassa kömür ihracatına büyük bir ehemmiyet atfetmektedir. 1938 zarfında 11,68 milyon ton ihraç edilmiştir. Bu miktar 1937ye nazaran 370.000 ton fazladır. Polonez kömürü müşterileri araşma 1,61 milyon tonla İtalya, 1,6 milyon tonla Fransa ve 2,5 milyon tonla İsveç ön safhada gelmektedir.

RODEZYA:

1938 de Bakır İstihsalı Rekoru

Şimalî Rodezya ile Belçika Kongosu dünya bakır istihsalâtında, bilhassa ucuz vasıta ile istihsalde, ehemmiyeti haizdirler. Kongonun 1938 bakır isdhsalâtı 1937 ye nazaran 25.000 ton azalarak 125.000 tonu bulmuşken, şimalî Rodezya için 1938 senesi bir rekor telâkki edilebilir mahiyettedir. 1936 senesinde 142.339 ton olan istihsal 1937 de 208.187 tona çıkarak, 1938 de 213.031 tonu bulmuştur. Rodezya beynelmilel bakır anlaşmasına mensup olmasına rağmen son aylarda vasatî olarak 23.000 ton bakır piyasaya çıkarabilmişti. Binaenaleyh Rodezyanın senevi verim kabiliyeti 275.000 tona kadar çıkabilir.

1938 senesi zarfında şimalî Rodezyada yapılan jeolojik araştırmalar birkaç yeni bakır cevheri yatağının keşfi ile neticelenmiştir.

ROMANYA:

Petrol Derdi

Romanyanın petrol istihsalâtı son senelerde gittikçe azalmaktadır: 1937 istihsalı 1936ya nazaran %18 nisbetinde ve 1938 isdhsalâtı da 1937 ye nazaran yine % 14 nisbetinde bir tenakus kaydetmektedir. Binaenaleyh vasatî gündelik petrol istihsalâtı da 1937 de 20668 ton iken 1938 de ise 18.281 tona inmiştir. Umum istihsalâtın azalmasında Romanya petrolünün revacındaki noksanlık olmayıp, yer altı ihtiyatlarının gittikçe gerilemesi ve münferit kuyu randımanlarının tenakusuna bağlıdır. Bundan dolayı Romanya hükümeti ve yüksek ekonomi dairesi petrol endüstrisinin rasyonelizasyon (ıslah) meselesi ile esaslı bir şekilde meşguldür. Şimdiki vaziyet devam ettiği halde 6 - 7 seneden petrol membaları kuruyacağı endişesi mevcuttur. Romanya umumî gelirinین yarısını teşkil eden petrol kaynaklarının % 80 i ecnebi firmalarının

elindedir. Romanya hükümetinin elinde yeni araştırmalar için kâfi miktarda bir sermayenin mevcut olmaması, ecnebi şirketlere muhtelif kolaylıklar göstermek ve petrol işine yatırılan sermayenin faizini temin etmek mecburiyetini doğurmaktadır. Petrol endüstrisinin devletleştirilmeğe ait teminat verilmesine kadar teşmil eden ecnebi sermayedarlarının talebi Romanya petrol endüstrisinde bazı zorluklar meydana çıkarmaktadır.

SOVYET RUSYA:

Kırgızistan Petrol Madenleri

Kırgızistan Sovyet Cumhuriyeti arazisinde 15 adet petrolü parsel bulunmuş ve tesbit olunmuştur.

Bunlar arasında en mühimini, Celâlabat şehrine 25 kilometre mesafede Çangırtaşa 1932 senesinde bulunan petrol membalarıdır. Burada, çok zengin endüstrici petrol ihtiyatı mevcuttur ve büyük mikyasta faaliyete geçilmiştir. Çangırtaş'ta iki, üç aya kadar 23 foraj kuyusu işletecek, 1939 da bu kuyuların adedi 43 e varacaktır.

Çangırtaşın 8 kilometre cenubu garbisinde de Ak-Meçit petrol arazisi bulunmaktadır. Burada henüz 3 büyük kuyu açılmıştır. İlk hesaplara göre, Ak-Meçit petrolü arazisi, 1.200 hektar genişliğindedir.

Yeni Altın Madenleri

Sovyetler Birliğinin muhtelif mıntakalarında, 1938 de, altın keşfedilmiştir. Ezcümle, Kazakistanda Akmolinske 150 kilometre mesafede altınlı kvartz damarları, Pavlodar ve Karagandada altınlı mühim barit madenleri bulunmuştur. Kırgızistanda, Altayda, Yakutistanda ve Çkalov (eski Orenburg) mıntakasinda da yeni altın damarları tesbit edildiği bildirilmektedir.

Nihayet, Kafkasyada Kram nehrinin yatağında, Başkırstanda ve Kirov mıntakasmda altınlı kumlar da keşfedilmiştir.

Polonyadan kömür ithalatı

Yakında Sovyet Rusya ile Polonya arasında imzalanan ticarî anlaşmaya göre Sovyet Rusya Polonyadan 800.000 - 900.000 ton taşkömür ithal edecektir. Bu kömür havzadan uzak olan şimalî mıntakalara teslim olunacaktır. Polonya kömür mukabili Sovyetlerden 40 - 50 bin ton manganez cevheri alacaktır.

1938 senesinde metal endüstrisi

12 . 1 . 1939 tarihli İndüstrya gazetesinin başmakalesinde 1938 senesinde gayrihadidî maden cevherlerinin istihsalâtını ve bu sahada elde edilen muvaffakiyetleri gözden geçirirken, plâna göre nisbeten daha az randıman alındığını teyit etmektedir. Maamafih 1938 senesi maadin istihsalâtı 1937 verimi ile mukayese edilirken kurşunda %26, nikelde %9,9, alüminyumda %16,6, karaba'kırdada 3,2 ve elektrolitik bakırdada %5,7 nisbetinde bir tezeyüt kayde şayandır.

YUGUSLAVYA:

1938 senesinde Maden İhracatı

Yugoslavyanın 1938 senesinde ihraç ettiği demir, kurşun, çinko, krom, bakır ve manganez ile boksit, pirit, magnezit cevheri ve muhteviyatında altın ve gümüş bulunan cevherlerin miktarı 1.090.000 metrik ton olup kıymet itibarile tutan ise 387.120.000 dinardır.

Yugoslavyanın maden ihraç ettiği memleketlerin başında Almanya (Avusturya dahil) gel-

mektedir, ve bu memleketin aldığı cevher miktarına gelince; 379.742 ton boksit, 15.128 ton pirit, 14.894 ton krom cevheri, 3.930 ton demir cevheri, 3.128 ton yanmış magnezit, 2.946 ton saf kurşun, 359 ton altın ve gümüş ihtiva eden cevher, 223 ton saf çin'ko ve 107 ton manganez cevheridir.

Yugoslavyanın maden müşterisi olarak 213 bin 975 ton ile Macaristan 2 nci, 157.550 ton ile Çekoslovakya 3 üncü ve sırasile de 134.206 ton Belçika, 114.104 ton Romanya, 16.609 ton Fransa, 9.736 ton İngiltere almıştır.

Bunlardan başka Tunusa 8.443 ton saf kurşun, Amerikaya 3.300 ton krom ile 1.086 ton saf bakır, Holandaya 3.041 ton magnezit, Finlandiyaya 2.865 ton, İtalyaya 2.448 ton, İsviçreye 1.390 ton, İŖvece 1.050 ton ve Polonyaya da 90 ton krom cevheri sevk ve ihraç edilmiştir.

1938 de Kömür istihsalati

Yugoslavyanın 1938 kömür istihsalati 5 milyon 740 bin tonu bulmuştur. Bu miktar rekor

senesi olan 1929 istihsalinden bile %2 nisbetinde bir artış kaydetmektedir. 1934 senesine nazaran tezayüt nisbeti %33 veya 1.430.000 tondur. Umum istihsalâtın % 65 - 70 i Bosnaya devlet madenlerine tesadüf etmektedir.

YUNANİSTAN:

1938 de Tuz İstihsalati

Yunanistan Tuz Direktörlüğünün resmî tebligatına göre 1938 istihsal mevsiminde (yani marttan birinci teŖrine kadar) 17 tuzla işletilmiş ve bunlarda cem'an 102,8 milyon Kg. tuz istihsal edilmiştir. 1937 senesi istihsalâtı ise 100,3 milyon Kg. ı bulmuştu. Binaenaleyh % 1,5 nisbetinde bir tezayüt kaydedilmektedir.

